

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 653/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duřu a Miroslava Duriřa v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Rožňavská 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 30 D 1855/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. novembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje uložiť všeobecnému súdu príkaz konať bez prietahov, priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 4 500 eur a nahradiť trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka v októbri 2020 podala na Okresnom súde Pezinok návrh na dodatočné konanie o dedičstve. Spis bol 30. novembra 2020 na základe postúpenia z dôvodu miestnej nepríslušnosti predložený Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“). Okresný súd poveril 14. januára 2021 súdnu komisárku prejednaním dedičstva. Súdna komisárka 5. mája 2021 požiadala sťažovateľku o prípravu a predloženie dohody dedičov o vyporiadaní. Sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu 30. júna 2021 súdnej komisárke oznámila, že dohodu sa uzatvoriť nepodarilo, a žiadala o nariadenie pojednávania. Následne došlo k vzniku konfliktnej situácie, keďže právny zástupca sťažovateľky si rozhovor s notárskou koncipientkou súdnej komisárky nahrával, na čo súdna komisárka reagovala podaním sťažnosti na právneho zástupcu adresovanej predsedovi okresného súdu i zákonnému sudcovi a sťažovateľka 20. júla 2021 navrhla vylúčenie súdnej komisárky z konania pre úmyselné spôsobovanie prietahov.

Pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 27. decembra 2021, pričom došlo k schváleniu dohody dedičov o vypořádání. V ten istý deň sťažovateľka podala odvolanie proti dvom výrokom o povinnosti zaplatiť súdny poplatok. Súdna komisárka vydala 19. augusta 2022 opravné uznesenie, ktorým fakticky vyhovelá odvolaniu proti jednému z napadnutých výrokov. Do podania ústavnej sťažnosti nebolo o odvolaní sťažovateľky proti jednému výroku ani o návrhu na vylúčenie súdnej komisárky rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Konanie bolo meritórne skončené až po roku a dvoch mesiacoch a procesne trvá dosiaľ, a to 2 roky a 1 mesiac. Predmet konania je právne aj skutkovo banálny. Nesprávnou činnosťou súdnej komisárky aj súdu došlo k porušeniu označených práv. Súdna komisárka nevykonávala žiadne zisťovanie dedičstva, dokonca si nemusela vyhľadať ani vlastný výpis z listu vlastníctva, ale vychádzala z výpisu predloženého sťažovateľkou spolu s návrhom. Ihneď po predložení spisu zo strany súdu, resp. v máji 2021 tak mohlo byť nariadené pojednávanie. Súdna komisárka však namiesto toho žiadala od sťažovateľky, aby zorganizovala dohodu dedičov a oznámila jej výsledok. Najneskôr po zistení, že k dohode medzi dedičmi nedošlo, však súdna komisárka nielen mohla, ale bola aj povinná nariadiť pojednávanie. Zákonný sudca a predseda súdu zlyhali, pretože sa zaoberali procesne zmäteným podaním súdnej komisárky viac ako mesiac namiesto toho, aby jej spis okamžite vrátili s pokynom, aby bezodkladne nariadila pojednávanie a nespôsobovala priet'ahy.

4. Výšku požadovaného zadost'učinenia odôvodňuje sťažovateľka právnou jednoduchosťou konania, jej vyšším vekom (vyžadujúcim zvýšenú rýchlosť konania), jej správaním (k priet'ahom nijako neprispela, aktívne sa snažila priet'ahy odstrániť), ako aj celkovou dobou konania a opakovanou úmyselnou až zlomyseľnou nesprávnou činnosťou súdnej komisárky majúcou zjavne excesívny charakter.

5. Sťažovateľka poukazuje i na problémy so sprístupnením elektronického súdneho spisu v období od decembra 2021 do 1. marca 2022, ktoré viedli právneho zástupcu sťažovateľky k podaniu sťažnosti na nespístupnenie súdneho spisu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. obsahovo zodpovedajúceho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu v dodatočnom konaní o dedičstve, v ktorom vystupuje ako navrhovateľka.

III.1. K namietanému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov:

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej

lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

8. Podstatou, účelom a cieľom označených práv je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (III. ÚS 154/06, I. ÚS 76/03, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp aj v čl. 12 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (m. m. II. ÚS 32/02, III. ÚS 241/2017, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

10. V súvislosti s posúdením prvého kritéria, t. j. právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že v danom prípade je predmetom konania dodatočné prejednanie dedičstva, čo tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Napadnuté konanie nemožno považovať za právne zložené. Ústavný súd rovnako nezistil, že prejednávaná vec sa vyznačovala faktickou (skutkovou) zložitou. Po právoplatnosti uznesenia o schválení dohody dedičov zostala v dôsledku odvolania sťažovateľky otvorenou len otázka poplatkovej povinnosti. Ústavný súd považuje otázku určenia poplatkovej povinnosti za bežnú pridruženú otázku spojenú s rozhodnutím o dedičstve. Nič nenaznačuje, že zo strany všeobecných súdov by si konanie o takýchto otázkach vyžadovalo osobitnú rýchlosť.

11. K správaniu sťažovateľky ústavný súd nezistil nič, čo by bolo možné označiť za jej podiel na predĺžení doterajšej dĺžky napadnutého konania.

12. K postupu okresného súdu ústavný súd rovnako ako v konaní o predchádzajúcej ústavnej sťažnosti (III. ÚS 249/2022) uvádza, že napadnuté konanie vo veci samej začalo 21. októbra 2020 a rozhodnuté bolo 27. decembra 2021, teda po 14 mesiacoch. Prieťah v označenom období možno identifikovať v období júl – december 2021, teda v rozsahu 5 mesiacov.

13. Aktuálne je predmetom rozhodovania už iba odvolanie sťažovateľky proti jednému výroku rozhodnutia vo veci samej týkajúcej sa poplatkovej povinnosti, čo je otázka akcesorickej povahy k veci samej. To podstatne determinuje intenzitu zasahovania do označených práv sťažovateľky

v čase podania jej ústavnej sťažnosti. Hoci o necelých osem mesiacov po vydaní rozhodnutia vo veci samej došlo k jeho oprave v časti týkajúcej sa súdneho poplatku a naďalej ešte nebolo rozhodnuté o časti jej odvolania, ústavný súd nepovažoval toto obdobie neefektívnej činnosti, resp. predchádzajúcej nečinnosti za dosahujúce intenzitu porušenia označených práv. V rámci tejto fázy konania došlo aj k problémom so sprístupnením elektronického súdneho spisu, ktoré napokon boli odstránené a 1. marca 2022 bol súdny spis sprístupnený.

14. Vychádzajúc z týchto zistení, ústavný súd konštatuje, že identifikovaný priesťah, zdržanie so sprístupnením elektronického súdneho spisu či nesústredenosť vedúca k nutnosti následnej opravy v komplexnom obraze napadnutého konania nesignalizujú intenzitu odôvodňujúcu záver o porušovaní základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie predmetnej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

15. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, z ktorej vyplýva, že nie každý zistený priesťah v súdnom konaní či inom konaní pred orgánom verejnej moci má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na kratšie obdobia nečinnosti orgánu verejnej moci ústavný súd spravidla prihliada len vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili celkovú dĺžku konania (I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01, II. ÚS 129/06, I. ÚS 287/2017).

16. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že vzhľadom na zložitnosť veci, význam veci pre sťažovateľku a postup okresného súdu v napadnutom konaní toto vo svojom súhrne nie je poznačené zbytočnými priesťahmi takej intenzity, aby bolo možné po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vysloviť porušenie označených práv. Doterajší priebeh konania je zlučiteľný s obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. zodpovedajúceho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

17. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu